

Täysistunto

Keskiviikko 27.11.2019 klo 14.01—20.47

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2019 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 3/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.14 **Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta. Hallituksen esityksessä muutokset ovat lähinnä teknisluonteisia, ja niiden pyrkimyksenä on saada oma lainsäädäntömme vastaamaan paremmin EU-lainsäädäntöä. Esityksessä merkityksellistä on kuitenkin sen vaikutus EU-kansalaisaloitteiden allekirjoitusikään. Nykyisin ikäedellytys, jonka täyttyessä EU-maan kansalainen voi tukea kansalaisaloitetta, perustuu suoraan asetukseen siten, että se on sidottu kansalaisen oikeuteen äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa. Uuden asetuksen mukaan jäsenvaltio voi pitää asiantilan entisellään, mutta silloin myös asetuksen toisen artiklan mukaisesti on mahdollisuus asettaa aloitteen tukemiseen oikeuttavaksi vähimmäisiäksi 16 vuotta. Eli Suomi voisi halutessaan laskea kahdella vuodella ikärajaa, joka oikeuttaa tukemaan EU-kansalaisaloitteita. Suunta on täysin oikea. Suomi on tottunut olemaan kehityksessä maailman ykkönen, mutta nyt tilanne on se, että olemme jäämässä jälkeen. Euroopassa kasvaa uusi sukupolvi, joka haluaa vaikuttaa eikä ainoastaan olla vaikuttamisen kohde. Ilman reagoimista asiaan saattaa käydä niin, että Suomessa tulevaisuudessa 16-vuotiaat voivat allekirjoittaa EU-kansalaisaloitteen mutta eivät saa allekirjoittaa oman maansa kansalaisaloitteita. Tämä tilanne on korjattava.

Arvoisa puhemies! Nuoret meinaavat pudota kelkasta, ja meille näköpiirissä oleva tulevaisuus on huterä. Nuorten on pakko päästä vaikuttamaan yhä enemmän omaan tulevaisuuteensa, koska nuorilla on realistisempi käsitys siitä, kuinka paljon maailma on muuttunut. Mutta ei poliitikko voi vain sanoa nuorelle, että no, yritäs nyt kiinnostua vaikuttamisesta, jos nuorelle ei anneta siihen mahdollisuutta. Toriteltoilla ja kauppakeskuksissa on kerätty valtavasti allekirjoituksia kansalaisaloitteisiin. Näistä paikoista on tullut yhteiskunnallisen keskustelun ja vaikuttamisen areenoita. Lukiolaiset ja amisnuoret ovat pysähtyneet kiinnostuneena utelemaan uusista ehdotuksista vain kuullakseen sanat ”valitettavasti ette voi tätä allekirjoittaa”.

Arvoisa puhemies! Tänään jättämässäni lakialoitteessa ehdotan, että suoraa demokrati-aa vahvistetaan Suomessa niin, että 16-vuotiaasta lähtien nuorella olisi mahdollisuus alle-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

kirjoittaa kansalaisaloite. Tällä muutoksella on vain positiivisia vaikutuksia suomalaisten yhteiskunnalliseen aktivoitumiseen, eikä se olisi pois edustuksellisesta demokratiasta, sillä kansalaisaloitteiden hyväksymisestä päättää joka tapauksessa eduskunta. Toivon, että jokainen kansanedustaja yli puoluerajojen voisi allekirjoittaa tämän lakialoitteen nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi. Jos tähän saadaan puolueet mukaan, niin seuraavana askeleena voidaan ehdottaa myös kansalaisaloitteen laatimisoikeutta 16-vuotiaille. Uskon, että tällöin voimme saada eduskunnan käsittelyyn paljon enemmän niitä asioita, jotka ovat nuorille erityisen merkityksellisiä. Kun nuoret ovat tämän maan tulevaisuus, niin otetaan heidät myös mukaan siitä päättämiseen. — Kiitos.

16.17 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kansalaisaloite lisää ja laajentaa ihmisten poliittista osallisuutta. Kansallisesti kansalaisaloite on antanut myös ihmisille mahdollisuuden nostaa poliittiseen keskusteluun tärkeitä kokemiaan aiheita. Kansalaisaloite ja myös kuntalaisaloite antavat äänen erityisesti suomalaisille, jotka eivät muutoin välttämättä osallistu poliittiseen toimintaan taikka edes äänestä. Tulee tilaisuus vaikuttaa. Vuonna 2012 voimaan astunut laki kansalaisaloitteesta onkin demokratian ja poliittisen osallisuuden kannalta keskeinen. Suoran demokratian välineenä se tuo väylän uusille ajatuksille ja herättelee meitä päättäjiä. Olisi väärin ajatella, että viisaus ja vastuu päätöksenteosta olisivat ainoastaan meillä vaaleilla valituilla kansanedustajilla tai kuntapäättäjäillä.

Suomalainen kansalaisaloitemalli on kansainvälisesti vertailtuna uniikki ja ihailua herättänyt luomus. Yksi merkittävimmistä ominaisuuksista on se, että aloitteen voi allekirjoittaa sähköisesti. Suomalaista kansalaisaloitemallia on sovellettu esimerkiksi Tanskassa, missä aloite otettiin käyttöön vuonna 2018. Tanskalaisessa mallissa samoja piirteitä edustavat muun muassa parlamentin käsittelyyn oikeuttava 50 000 allekirjoituksen minimimäärä ja allekirjoitusten keräämisaika, joka on puoli vuotta aloitteen jättämisestä. Suomalainen malli on erinomainen, vaikka kehittämistä toki on meilläkin vielä.

Suomalaisilla on myös mahdollisuus jättää tai tukea EU-kansalaisaloitteita, niin kutsuttuja eurooppalaisia kansalaisaloitteita. Aloitteen jättämiseen tarvitaan vähintään seitsemän EU-kansalaista seitsemästä eri maasta. Alaikäraja aloitteen tukemiselle on yhteydessä jäsenvaltioiden asettamaan äänioikeuteen europarlamenttivaaleissa, mikä on suuressa osassa EU-maita 18 vuotta. Jos aloite saa yli miljoona allekirjoitusta ja täyttää jäsenvaltioille asetetut minimirajat, komission on otettava se käsittelyyn.

Nyt käsiteltävä hallituksen esitys muuttaa pitkälti vain teknisiltä osin kansalaisaloitelainsäädäntöä EU:n uutta kansalaisaloiteasetusta vastaavaksi. Lisäksi hallituksen esityksen taustalla on Väestörekisterikeskuksen tehtävien siirtäminen Digi- ja väestötietovirastolle, joka tulee myös huomioida kansalaisaloitelaisissa. Uusi EU-asetus antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden vähimmäisiän laskemiseen 16 vuoteen. Osa jäsenvaltioista on ollut valmis laskemaan EU-kansalaisaloitteen allekirjoitusikärajaa 16 vuoteen. Suomessa ikärajaa mietitään pääministeri Rinteen asettamassa parlamentaarisessa työryhmässä, joka käsittelee laajemmin puoluelain, vaalirahotuslain ja vaalilain kehittämistarpeita. Vihreät ovat puolueena vaatineet jo pitkään äänestysikärajan laskemista ja nuorten osallisuuden lisäämistä. Nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuuksien laajentaminen ovat demokratian toimivuuden kannalta äärimmäisen tärkeitä elementtejä. Kannatan siis myös kansalaisaloiteikärajan laskemista. Toivon, että otamme käyttöön keinot lisätä nuorten mahdollisuuksia tuoda oma äänensä kuuluviin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

16.21 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä sekä edustaja Tynkkynen että edustaja Hopsu pitivät mielestäni erinomaiset puheenvuorot. Haluankin korostaa vielä Tynkkynen huomioita kansalaisaloitteeseen liittyen ja oikeastaan näihin ikäarvoihin vielä. Nimittäin pidän itsekin tätä kansalaisaloitteen ikärajaa sellaisena, joka voisi olla kaikkein helpoin tapa mahdollistaa nuorten osallistuminen aivan oikeaan politiikkaan. Nythän meillä on valtuustoissa kaikenlaista muuta puuhastelua, ja osallistumista kehitetään kaiken aikaa, mutta pitäisin ihan perusteltuna, että kansalaisaloitteiden alaikäraja pudotettaisiin. Se olisi sellainen helppo ensi askel nuorille ottaa osaa ja ottaa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin.

Nythän meillä on keskusteltu äänestysikärajasta, mutta en välttämättä ihan siihen vielä olisi valmis, mutta kansalaisaloitteiden osalta kannatan ehdottomasti, että tätä ikärajaa voitaisiin tarkastella sekä niiden kannattamisen näkökulmasta että myös laatimisen näkökulmasta. Tämä olisi varmaan sellainen helpoin tapa nähdä myös, mihin tämä kehitys johtaa ja sitten myöhemmin harkita tätä äänestysikärajaa, jos se on enää tarpeellista, kun tässä avautuisi vallan uusi vaikutuskanava.

16.22 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on tässä keskustelussa nyt kansalaisaloiteinstituution pieni korjausesitys. Itse kansalaisaloitteista tässä on käyty hyvää keskustelua, ja meillä on tänäkin päivänä ollut yksi kansalaisaloite, jonka käsittely jäi osittain kesken. Aloite liittyi ilotulitteisiin, mikä kertoo siitä, että kansalaisaloitteella voidaan nostaa merkittäviä asioita esille. Kun seurasin sitä keskustelua, mikä tänään tässä salissa käytiin, niin merkittävä osa käytetyistä puheenvuoroista oli vahvasti, yli puoluerajojen sillä kannalla, että tämän tyyppinen ilotulitteiden käytön rajoittaminen olisi järkevää. Otin vain sen esimerkkinä siitä, että kansalaisaloitteiden kautta tähän saliin tulee keskusteluun ja päätöksentekoon selkeästi sellaisia avauksia, joilla on merkitystä, ja koemme sen tärkeäksi. Harmi vain, että en päässyt puhumaan silloin siitä asiasta. Ilmaisen tässä nyt myöskin kannatukseni sille kansalaisaloitteelle.

Arvoisa puhemies! Itse tämä kansalaisaloiteinstituutio, joka on 2000-luvun lapsia poliittisissa järjestelmissämme, tuli tietysti Euroopan unionin piiriin — tässä viitattiinkin jo tähän miljoona allekirjoitusta vaativaan kansalaisaloitteeseen Euroopan unionin tasolla — sen konventtiprosessin tuloksena silloin 2003 ja sittemmin Euroopan unionin perussopimuksiin. Sen peruahan sitten ovat nämä kansalaisaloitekäytännöt eri maissa, kun niitä on lähdetty myöskin kansalliseen lainsäädäntöön mukaan ottamaan.

Tämä kansalaisaloite on tärkeä, edustuksellista demokratiaa täydentävä instituutio. Se on suoran demokratian yksi tapa, ja se on yhä selkeästi kehittymässä. Olen aivan vakuutunut, että pidemmässä juoksussa tämän aloitekäytännön luonne tullaan ymmärtämään hyvinkin tärkeänä osana demokraattista päätöksentekojärjestelmää.

Täällä oli edustaja Tynkkynen ehdotus ja avaus siitä, että alaikäraja alennettaisiin 18 vuodesta, joka on meillä äänioikeusikä, niiden henkilöiden osalta, jotka voisivat allekirjoittaa tämän kansalaisaloitteen. Minustakin se avaus on harkitsemisen arvoinen, ihan pelkäämään sen vuoksi, että nuoret yleensä ovat niin sanottuja yhden asian ihmisiä. He kokevat yhden ison asian keskeisenä, joka sitten kasvattaa siitä nuoresta myöskin laajemmin yhteiskunnallisen vaikuttajan, kun sen asian yhteydet sitten muuhun yhteisöllisyyteen aukeavat. Tässä suhteessa tämä ajatus, että he voisivat osallistua kansalaisaloitteen kautta aloitteellisesti päätöksentekoon, yhteiskunnallisiin asioihin, on aika luonteva tapa kasvaa osaksi tätä yhteiskunnan päätöksentekojärjestelmää, minkä tämä demokraattinen järjestelmä mahdol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

listaa, silti puuttumatta varsinaiseen äänestysikään, joka voisi säilyä 18 vuotena. Eli pidän harkitsemisen arvoisena tuota ajatusta.

Sen lisäksi, että tehdään tällaisia pieniä hienosäätöjä niin kuin tämä muutos, joka nyt tässä tapahtuu, tässä kansalaisaloiteinstituutiossa olisi hyvä huomioida kaksi kehittämisen arvoista asiaa. Ensimmäinen asia on: Tämän edustuksellisen demokratian päätöksentekoon keskeisesti vaikuttava toimija on neljäs valtiomahti eli valtamedia. Valtamedian rooli on näissä kansalaisaloitteissa niin suuri, että jotkut ovat sanoneetkin, että ne ovat media-aloitteita. Sellaisella kansalaisaloitteella, joka saa median huomion, on läpimenomahdollisuudet. Jos ei sitä huomiota saa, kansalaisaloite ei tahdo tulla tietoisuuteen, sana ei tahdo kulkea riittävästi, ja sen seurauksena on sitten se, että aloite ei kannakaan, vaikka se sisällöllisesti voisi sen tarjotakin.

Tässä on myöskin hieman tätä ikäsyryjäelementtiä, johon viittasin aikaisemmin. Niin kauan kuin aloitejärjestelmä toimii digitaalisesti, niin kuin meidän aloitejärjestelmämme toimii valtaosaltaan digitaalisesti, aloitteet, jotka koskevat nuoria ihmisiä, jotka liikkuvat digimaailmassa helpommin, saavat nopeammin kannatusta kuin esimerkiksi aloitteet, jotka selkeästi suuntautuvat ikäihmisten asioihin, jolloin käsin kerääminen on se ainoa konsti saada kunnolla kerättyä. Tässä on myöskin tämän tapainen ongelma olemassa, mikä kannattaa tietysti myöskin huomioida tai ainakin rekisteröidä, että myöskin tarjottaisiin ikäihmisille paremmin tilaa osallistua näihin kansalaisaloitteisiin. Median rooli on ratkaisevan tärkeä, se tulee tunnistaa.

Ne, jotka ovat kansalaisaloitteita koonneet tai olleet mukana niitä kokoamassa, tietävät, että tämä 50 000 allekirjoituksen raja on tosi suuri. Se on tosi suuri. On uskomattoman suuri ponnistus saada 50 000 allekirjoitusta, ellei saa valtamedian julkisuutta siihen taakse, mikä nostaa hetkessä sitten sen kannatusten määrän. Ilman sitä se on todella iso ponnistus.

Arvoisa puhemies! Itse olisin pohdittamassa sitä vaihtoehtoa, että tämä instituutio voisi olla joustavampi luonteeltaan sikäli, [Arto Satonen: Ei!] — kyllä — että 50 000 nimeä tarvitsee, että se on lakialoite. Ajatellaan esimerkiksi 10 000 nimen keräämistä — takaan teille, että sekin on iso asia. 10 000 nimen kerääminen voisi johtaa saman tyyppiseen aloitteellisuuteen kuin meillä eduskunnassa tehtävät kirjalliset kysymykset, joihin valtioneuvosto eli ministeri joutuu vastaamaan kirjallisesti. Siinä voisi olla merkitystä — kun 10 000:kin nimen kerääminen on suuri ponnistus, niin siinä olisi se mieli, että kun ne saa, saa joka tapauksessa ministerin kautta vastauksen ja sitä kautta julkiseen keskusteluun sen aloitteen. Se sitten saattaa poikia jatkossa enemmänkin mahdollisuuksia. Eli tällaista ajatusta itse kantaisin mielessäni ja olisin valmis vaikka tekemään lakialoitteen tästä asiasta.

16.29 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! En malta olla kanssa muutamaa sanaa sanomatta edustaja Kiljusen innoittamana. Olen hänen kanssaan osittain samaa mieltä ja osittain eri mieltä.

Ensinnäkään en missään nimessä pidä tätä 50 000 allekirjoituksen rajaa liian matalana vaan ehkä pikemminkin päinvastoin. Näitä kansalaisaloitteita on kyllä tullut hyvin paljon viime aikoina, ja nyt sitten se on tietysti sinänsä tärkeää, että kansalaisilta tulee se ilmaisu. Se on vahva ilmaisu, kun se 50 000 nimeä tulee. Jokainen asia pitää täällä käsitellä, mutta on myöskin niin, että osa näistä aloitteista on kyllä myöskin tällaisia niin kuin budjettialoitteen tyyppisiä. Silloin tietysti herää kysymys, että onko se sitten sen kansalaisaloitteen lähdekohta, koska sitten taas, jos me vaikka puutemme dieselöljyn hintaan, niin jokainen ymmärtää sen, että semmoiset asiat päätetään osana esimerkiksi valtion budjettia, jolloin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

ikään kuin yksittäisestä asiasta päätöksen tekeminen kansalaisaloitteen pohjalta on aika haasteellista. Tämä ei tarkoita sitä, että olisin mitenkään innokas diesalvelon puolustaja — varsinkaan, koska itsekin ajan dieselautolla. Vakavasti puhuen tarkoitan siis sitä, että näitten kansalaisaloitteiden, jotta ne toimisivat, pitäisi koskea sellaisia asioita, jotka ovat ikään kuin lainsäädäntöön liittyviä, ehkä arvopohjaisia kysymyksiä — sellaisia, jotka voidaan sitten myöskin eduskunnassa hyväksyä ottamatta ihan koko valtion budjetin perspektiiviä huomioon.

Sitten toinen kysymys, ja siinä olen edustaja Kiljusen kanssa täysin samaa mieltä, että se on juuri näin, että jos asia nousee mediassa suureksi, niin silloin se saa näkyvyyttä ja saattaa johtaa johonkin, mutta tämä sama ilmiö koskee kyllä myös kansanedustajien tekemiä lakialoitteita. Täällä on aika monta sellaista lakialoitetta, jotka eduskunnan enemmistö on aikoinaan jättänyt ja jotka eivät välttämättä silti ole johtaneet mihinkään. Tänään tullaan käsittelemään edustaja Juvosen lakialoitetta omaishoitajien hoitovapaaseen tai saattohoitoon liittyen. Tein itse siitä aikoinaan lakialoitteen, joka itse asiassa johti loppujen lopuksi jopa lain muuttumiseen. Sillä oli erittäin vahva eduskunnan tahto, mutta asia oli varsin vähän mediassa esillä, ja siitä on seurannut se, että vaikka laki on jo voimassakin, niin suuri osa ihmisistä ei edes tiedä, että se on olemassa, ja sen takia käyttö on ollut vähäistä. Eli kyllä se on realiteetti. Tai toisena esimerkkinä muistan sen, kun täällä keskusteltiin perintöveron pienentämisestä. Siitä jätettiin useita lakialoitteita, toimenpideoitteen ja muita, [Puhemies koputtaa] ja loppujen lopuksi seurauksena oli vasta sitten, kun iso media siihen tarttui, [Puhemies koputtaa] että asialle jotain tapahtui. [Puhemies koputtaa] Eli tämä on ikään kuin realiteetti, että median kiinnostuksella on huomattava merkitys siihen, miten asiat etenevät.

16.32 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Satosen kanssa eri mieltä ja samaa mieltä. Erityisesti nyt haluaisin korostaa sitä, että toivoisin, että en ymmärtänyt oikein, mitä edustaja Satonen sanoi. Jäi hieman sellainen sävy, että te vähätelitte kansalaisaloiteinstituutiota vähän siinä muodossa, että niitähän tulee ihan solkenaan tänne ja meillä on valtava määrä niitä käsitellä. Kyllä, niitä tulee aika paljon, niin vaativaa kuin se kansalaisaloitteiden allekirjoitusmäärien saaminen onkin, mutta en silti vähättelisi tätä ollenkaan, vaikka ne olisivat budjettialoitetyyppisiä. Eivät ne johda sinänsä lainsäädäntöön. Kyllä eduskunta ne käsittelee, ja me olemme fiksuja siinä, että jos se on budjettilakityyppinen, jos se ikään kuin olisi johtamassa johonkin, niin kyllä me osaamme sen sitten sinne budjettiinkin rakentaa, joko lisätalousarvioon tai sitten suoraan budjettiin. En minä yhtään aliarvioisi näitä kansalaisaloitteita enkä pitäisi suurena sitä määrääkään. Hallituksen esityksiä täällä on todella solkenaan, niin kuin pitääkin olla. Tämä onkin tämän talon tehtävä, säätää lakeja. Kyllä me keitämme ne muutamat kansalaisaloitteet ja niiden kautta käytävän keskustelun.

Sen sijaan olisin ehdottomasti muistuttamassa edustaja Satoselle — ja nyt puhuu kokemusasiantuntija: 50 000 allekirjoituksen kerääminen on hurjan suuri työ. Se on hurjan suuri työ, erityisesti jos se tehdään käsin. Jos se digin kautta saa räjähdysmäisen julkisuuden, niin silloin se on eri juttu, mutta jos sitä kerätään tosissaan, niin kuin useimmat kansalaisjärjestöt ja ihmiset tekevät, se on valtava, valtava työmäärä. Ja jos pystyy sen 50 000 saamaan, niin se on hienoa, ja että se tulee varsinaisena lakialoitteena käsiteltäväksi. Mutta toistan sen idean, että 10 000:kin on valtava määrä, ja kun sen saa kerättyä, niin sillä saisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

kuitenkin asian poliittiseen keskusteluun vähintään sitä kautta, että valtioneuvosto joutuisi — ministeri joutuisi — ottamaan kantaa.

16.34 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Itse koen myös niin, että me kansanedustajat olemme velvollisia tuomaan poliittiseen keskusteluun asioita. Voimme tehdä tiedotteita ja ottaa niitä täällä puheeksi. Siihen ei tarvitse välttämättä kymmentätuhatta nimeä, vaan meistä jokainen voi käyttää sitä puheoikeutta.

Enemmän olen itse asiassa huolissani siitä, kun kansalaisilta kuulee usein, että eiväthän ne kansalaisaloitteet mihinkään johda, että siellä ne salissa puhuvat eikä sitten tapahdu mitään. Sehän on kuitenkin ehkä se ongelma siinä, että jos joutuu tekemään valmiit pykälät, niin se on tosi vaivalloinen työ. Jos ajatellaan, miten esimerkiksi ministeriössä laki valmistellaan, niin siellä on kuulemisia, ammattilaisia hieromassa pykälä ja niitä moneen kertaan katsotaan, ja sitten ne tulevat vielä eduskunnan valiokuntakäsittelyyn. Kun kansalaisaloite tulee tänne meille eduskuntaan, se tulee meille valiokuntaan, eikä meillä ole semmoista koneistoa ja mahdollisuutta valiokunnassa tehdä sitä lainsäädäntöä ja sitä selvitystyötä samanlaisesti kuin tuolla ministeriön puolella. Se johtaa usein siihen, että se laki ei ehkä sellaisenaan ole toteutettavissa, vaan asiantuntijat tulevat sitten kertomaan valiokuntaan, että hyvä ajatus mutta tämä ei tällaisenaan voi tulla toimeenpantavaksi. Eduskunnan mahdollisuus on silloin todeta, että kansalaisaloite hylätään mutta toivotaan tai jopa edellytetään, että hallitus ryhtyy lainsäädännön valmisteluun. Se saattaa kestää vaikka kuinka kauan, ja sitten tulee kansalaisille sellainen tunne, että se ei johtanut mihinkään, vaikka se itse asiassa johti.

Olen edustaja Satosen kanssa samaa mieltä siinä, että olisi hyvä, kun tulisi enemmän semmoisia periaatteellisia asioita, vaikkapa ”kannatan jotain asiaa”, ”en kannata”, ja sitten täältä mitattaisiin se tahtotila. Voitaisiin ajatella jopa niin, että pantaisiin siihen joku määräaika, niin että tässä tietyssä ajassa on tultava ministeriöltä joku vastaus, mitä tälle tehdään vai aikooko tämä hallitus tehdä yhtään mitään. [Kimmo Kiljunen: Aikoo tehdä!] — No, en ota kantaa juuri tähän kyseiseen hallitukseen, joka ei varmasti välttämättä aina tee sellaisia asioita kuin itse toivoisin, mutta se on eri keskustelu. — Tämä olisi esimerkiksi hyvä sen asian eteenpäinviemiseksi.

Lakialoitteiden osalta on hyvä muistaa, että jos sata kansanedustajaa allekirjoittaa lakialoitteen, niin siellä on yleensä yhteensä satojatuhansia ääniä takana. [Arto Satonen: Kyllä!] Sitäkin voisi miettiä, olisiko meillä mahdollisuutta sitä virallista sääntöä niin sanotusti muuttaa, niin että otettaisiin asia käsittelyyn valiokunnissa, jos on vähemmän edustajia sen takana.

Esimerkiksi itse sain hyviä keskusteluja, kun tein lakialoitteen eläimiin seksuaalisesti sekaantumisen rangaistavuudesta. Sitä ei ollut oikein kehdattu käsitellä, mutta sen jälkeen se tuli tuonne eläinten hyvinvointilain luonnokseen, joka kyllä tällä hetkellä makaa. Olen ajatellut uusia tämän lakialoitteen ja pyydänkin ihmisiä tutustumaan siihen aiheeseen. Pian tuon sen allekirjoitettavaksi.

16.37 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hyvää, periaatteellista keskustelua näistä kansalaisaloitteista. Edustaja Merellä oli erinomainen pointti siitä, että jos on täältä kerännyt yli 100 kansanedustajalta allekirjoituksen, niin kyllä sekin aikamoinen määrä ihmisiä siinä jo takana on. Vaikka en toki kuvittele niin, että esimerkiksi kaikki minua tai ketään muutakaan äänestäneet olisivat kaikista asioista samaa mieltä keskenään, eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

sitä ei ihan tietysti voi yksi yhteen laskea, mutta totta kai sillä on valtava voima takana. Mutta ehkä tämä kiteytyy... Siinä haluan korjata edustaja Kiljusen puheenvuoroa, että missään nimessä en väheksy näitä kansalaisaloitteita. Pikemminkin saattaisi olla niin, että jos tämä rima olisi vielä korkeammalla, niin näitten arvostus olisi vielä vahvempaa.

Eli kyse on ehkä siitä, mitä me tällä kansalaisaloitteella haemme. Jos minä olen ymmärtänyt oikein, edustaja Kiljusen idea tästä 10 000:sta, joka vastaisi kirjallista kysymystä, on se, että silloin kyse on ehkä sellaisesta asiasta, joka saattaa olla jollekin kohtuullisen pienelle kansanryhmälle erittäin tärkeäkin asia, mutta ei laaja-alaisesti yhteiskunnallisessa keskustelussa oleva asia. Sillä on tietysti oma pointtinsa, mutta esimerkiksi tällaisissa tilanteissa minä luulen, että meillä on kyllä muitakin tapoja siihen asiaan paneutua kuin kansalaisaloite. Mutta en minä nyt sitä tietenkään huonona pidä, jos tänne vaikka tulisi kansalaisaloite keliakiakorvauksen palauttamisesta esimerkiksi, jota tässä nyt yritetään vaihtoehtobudjetin kauttakin järjestää. Tämä on ikään kuin yksi tämältyyppinen esimerkki.

Mutta sitten, jos ja kun tämä rima on korkealla, niin ei se 50 000 ole mikään mahdoton määrä kerätä nimiä sellaisiin asioihin, jotka oikeasti kansalaisia laajalti kiinnostavat. Sitä en usko, että se on mikään mahdoton. [Kimmo Kiljunen: Se on erittäin vaikeaa!] Toki on myöskin niin, että silloin se kiinnostaa varmaan mediaa ja muuta. Meillä on esimerkkejä kansalaisaloitteista, jotka ovat muutamassa viikossa keränneet tämän 50 000 hyvinkin nopeasti, ovat keränneet 100 000:kin. Eli kyllä, jos asia on riittävän painava ja se on riittävän laajalti tässä yhteiskunnassa poliittisen keskustelun kohteena, ja itse asiassa juuri sellaiset ovat niitä asioita, joiden pitäisi mielestäni tulla kansalaisaloitteen kautta tänne päätettäviksi. Eli kyllä tässäkin oma ajatuksensa on, minkä takia tämä raja on juuri tähän kohtaan laitettu. Ja se on myöskin niin, että jos sen rajan kovin moni ylittää, niin silloin sillä ei ole painoa yhtä paljon kuin silloin, jos on vain muutama vuodessa, joka tämän rajan ylittää, että tässäkin on oma logiikkansa.

16.40 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Muutama huomio tähän kansalaisaloiteasiaan yleisemminkin. Eli ensinnäkin epäilisin, että jos joku asia on 10 000 ihmiselle niin tärkeä ja mielenkiintoinen, että he olisivat valmiita allekirjoittamaan tällaisen kysymysaloitteen, niin epäilemättä he pystyvät myös vaikuttamaan valitsemiinsa, äänestämiinsä kansanedustajiin niin, että kansanedustaja tekisi sellaisen kysymyksen. Se on kuitenkin ensisijainen tapa edustaa kansaa edustuksellisessa demokratiassa.

Toisenakin se, että aloitehan ei tarkoita sitä, että asia menee esitetyssä muodossa läpi, vaan se tarkoittaa sitä, että asia käsitellään. Jos nyt vähän karrikoidaan, niin on mahdollista, että 50 000 henkilöä kannattaa jotain asiaa mutta sitten 4 miljoonaa vastustaa. Vaikka esimerkki onkin karrikoitu, niin ymmärrätte kaikki, mitä tarkoitan. Eli kaikilla kansalaisaloitteilla, jotka tulevat eduskuntaan käsittelyyn, ei suinkaan ole kansan enemmistön tukea takanaan. Voi olla toisinkin.

Ylipäänsäkin tätä kansalaisaloiteinstituutiota pitäisi kehittää mielestäni sellaiseen suuntaan, että kansalaisaloite olisi viesti meille poliitikoille, mitä meidän pitäisi tehdä, mikä on se tahtotila, mihin suuntaan laaja joukko kansalaisia haluaa asioita edistää. Eli nyt kun tässä on näitä muotovaatimuksia lainsäädännöstä, niin monesti se kansalaisaloitteen hyvä idea hukkuu niihin muotovaatimuksiin. Sitten kun tänne tulee sellaisia muotovaatimukset täyttäviä esityksiä perusteluineen päivineen, melkein kuin ne olisivat hallituksen esityksiä, niin monesti kysymys ei olekaan kansalaisaloitteesta vaan kansalaisjärjestöaloitteesta. Eli kansalaisjärjestöt, joilla on aivan toisenlainen resurssi laatia juridisesti toimivia lakiesityk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

siä, markkinoida niitä, saada ne mediaan, tuovat tänne asioita lainsäädäntöprosessin ohitse, pahimmassa tapauksessa jopa hallituspuolueiden poliitikkojen tukemina. Tämä tuskin on kansalaisaloitejärjestelmän tarkoitus, vaan kysymys on enemmän siitä, että pitäisi pysyä tuomaan se tavallisen kansalaisen huoli asioista, jotka eivät etene perinteisten poliittisten kanavien kautta.

16.42 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Täällä voi näköjään puhua hyvin laajasti kansalaisaloitteista. Olin silloin, kun täällä kansalaisaloitelaki säädettiin, eduskunnan perustuslakivaliokunnan jäsen, ja siellä pohdittiin kovasti sitä, mikä pitäisi olla tämä vähimmäisallekirjoittajamäärä, ja sitten päädyttiin tähän 50 000:een, mitä pidettiin käytännössä lähes mahdottomana, ja kuviteltiin, että tästä tulee hyvinkin raskas yhteiskunnallinen instrumentti, kun näin korkea vaatimus asetetaan. Täällä on joku katsonut, että se ei ole kovin olennainen seikka, kuinka paljon on allekirjoittajia. Vaikka sitä nostettaisiin 100 000:een, niin niitä tulisi varmaan ihan yhtä hyvin 100 000 kuin 50 000. [Kimmo Kiljunen: Ei tule!] — No, ei nyt ihan, totta kai matematiikka sen verran toimii. — Mutta kuitenkin niitä tuli runsaasti tänne, ja siinä mielessä tämä ei ole kovin olennainen kysymys. Tämä 50 000 on varmaan ihan kohdallaan.

16.43 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoin tätä perustuslakivaliokunnan lausuntoa, niin tämän asian osalta varmaan asiat etenevät tässä eurooppalaisessa kokonaisuudessa ihan hyvin, mutta vähän aikakirjoihin kanssa muistijälkeä ajattelin sanoa.

Sain olla myös oman ryhmäni edustajana, oman ryhmäni työvaliokunnan jäsenenä silloin 2011 lausumassa sosiaalidemokraattien näkökulmaa tähän kansalaisaloitteen käyttöönottoon, joka sitten otettiin käyttöön vuonna 12. Niin kuin tässä joku kollega sanoikin, niin silloin oli kyllä mielikuvissa, että tämä 50 000:n raja on niin korkea, että koskapa ensimmäinen aloite tulee. Ja se kesti vuoden. Vuonna 2013 keväällä, kevättalvella tuli ensimmäinen kansalaisaloite, joka oli täyttänyt tämän 50 000:n rajan. Se 50 000:n raja on noin reilun prosentin äänioikeutetuista.

Tietenkin voidaan arvioida tänä päivänä, onko tuo raja liian korkealla tai liian matalalla, en siihen niinkään ota kantaa, mutta otan kantaa siihen sisällön rakentamiseen. Olen samaa mieltä kuin edustaja Mäkelä tuossa aikaisemmin. Hallintovaliokunnassa viime kaudella huomasin tilanteen, jossa sinänsä hyvää tarkoittava kansalaisaloite ja lakiehdotus törmäsivät tämmöisiin muutoseikkoihin ja teknisiin kysymyksiin. Olisikin meiltä lainsäätäjiltä ihan perusteltua vielä kerran käydä läpi, onko tämä kansalaisaloitejärjestelmä tosiasiallisesti kuitenkaan kanava, jossa sen tavallisen suomalaisen kansalaisen, joka kokee jonkun asian tärkeäksi, kannattaa nostaa se yhteiskunnalliseen keskusteluun, onko tämä järjestelmänä toimiva. Hallinnollisiin yksityiskohtiin, vaikka lainsäätämisyjärjestykseen, liittyvän avun ja neuvonannon antaminen kansalaisaloitetta laativalle ihmiselle voisi olla yksi keino, jolla varmistettaisiin, että kansalaisella olisi tosiasiallisesti keinot tehdä sellaisia aloitteita, jotka teknisestikin menevät täällä eduskunnassa läpi. Joten tätä järjestelmää on kyllä varmasti syytä kehittää ja saada ehkä kansalaisaloitteen hienosta ajatuksesta enemmän irti. Ei pelkkää kansalaisaloitteiden määrää pidä tuijottaa vaan ennen kaikkea niiden laatua ja sisältöä.

16.45 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Pohdiskeluihin siitä, että kansalaisaloiteinstituutiota voisi kehittää niin, että se tulee suoraksi lakialoitteeksi: itse olen ymmärtä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

nyt sen tällä tavalla, että kansalaisaloitteen ei tarvitse olla lain muodossa sinänsä, vaan se on avaus eduskunnalle siitä, että pystyisikö tuosta teemasta tekemään lainmuutoksen, että se teema toteutuu.

Haluaisin edustaja Karille sanoa sen, että me saamme — mutta usein kansalaiset eivät sitä välttämättä tiedä, ja siinä edustaja Kari on oikeassa — oikeusministeriöstä apua siihen, että jos se lain formulointi halutaan tehdä, niin oikeusministeriössä on ne ihmiset kansalaisaloitepuolelta, jotka säätelevät ja hallitsevat sitä, ja siihen pystytään sitten antamaan laillista neuvontaa myöskin, eli se on kyllä mahdollista.

Sen sijaan tässä oli jonkinlaista ei nyt vastakkainasettelua mutta hieman niin kuin pohdiskelua siitä, mikä määrä allekirjoituksia tarvittaisiin, minkä tyyppinen lopputulema siitä voisi olla — viittasin tähän 10 000:een, 50 000:een allekirjoitukseen ja niin edelleen. Onhan meillä: Muistaakseni edustaja Mäkelä sanoi, että jos joku on 10 000 nimeä keräämässä, niin siinä voisi toimia myöskin kansanedustajien kautta tai muuten. Luonnollisesti on, meillä on edustuksellisen demokratian instituutio eli me olemme korkeimmassa päätöksentekokoelimityksessä eduskunnassa. Meillä on mahdollisuus tehdä kirjallinen kysymys, jos kansalaiset sitä pyytävät, kansalaisjärjestöt pyytävät, kuka tahansa pyytää tai itse haluamme saada tietoa. Me saamme siihen vastauksia. Meillä on oikeus myöskin tehdä lakialoite, ei siihen tarvita kansalaisaloitetta. Kansalaiset voivat lähestyä meitä. Meillä on myöskin oikeus, tämä muotoilu, että jos 50 000 allekirjoitusta on, niin sitten se on käsiteltävä myöskin eduskunnassa kuin ei nyt hallituksen esitys mutta sillä vakavuudella kuin se olisi hallituksen esitys. Se on se lähtökohta, ja ne käsitellään täällä kansalaisaloitetyyppisenä. Meillä on myöskin se sadan kansanedustajan rajan ylittäminen lakialoitteessa, jolloin se pitäisi käsitellä myöskin eduskunnan valiokunnassa, kuten hallituksen esitys, niin että ministeriö antaa siitä lausuntonsa.

Minä voin sanoa, arvoisa puhemies, että omalla kohdallani tässä on juhlapäivä juuri tänään tällä hetkellä. Tässä on hetki sitten koottu pysäköintivirhemaksuihin liittyvä lakialoite, jolla ne yritetään saada kuosiin. Puhemies voi onnitella, minulla on 100 allekirjoitusta. Ja voin senkin kertoa, että se on valtava työ. Se on valtava työ. [Arto Satonen: Se on totta!] Ei se niin vain onnistu tässä. Sen takia kannattaa arvostaa 50 000:ta allekirjoitusta kansalaisaloitteessa, myöskin sadan allekirjoituksen saamista tästä salista aloitteelle, joka menee puoluerajojen ylitse, jolloin sille täytyisi olla se merkitys.

Mutta kun meillä on myöskin pienempi muoto eli kirjallisen kysymyksen tekeminen — ministeriltä vastaus — niin miksemme myöskin kansalaisille sitä mahdollista. Tämä on se minun ajatukseni. Nämä eivät ole ristiriidassa toisiinsa nähden, vaan edustuksellinen demokratia ja suora demokratia täydentävät toisiaan.

16.48 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä käydään hyvää keskustelua kansalaisaloitteesta. Kansalaisaloite on erittäin tärkeä kansalaisille, jotta he saavat äänensä kuuluviin eduskunnassa ja voivat tuoda meille sitä viestiä, mikä on kansalaisille tärkeää.

Mutta yhtä tärkeitä ovat kansanedustajien tekemät lakialoitteet. Joskus olen miettinyt sitä, minkä takia kansanedustajien tekemät lakialoitteet ovat huomattavasti huonommassa asemassa kuin kansalaisaloite. Eli jotta lakialoite täällä etenisi edes ministeriöön asti, josta saisi lausunnon, se vaatii yli sadan kansanedustajan allekirjoituksen. Olisi erittäin tärkeää, että myös vähäisemmällä allekirjoitusmäärällä tämä olisi mahdollista, koska täällä on erittäin tärkeitä asioita käsittelyssä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

Olen itse tehnyt monena eduskuntakautena muun muassa lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista lakialoitteen, joka on kerännyt sen yli sata allekirjoitusta. Mutta kun sitten saapui kansalaisaloite samaan aiheeseen liittyen, ne kulkivat sitten yhdessä ja etenivät sillä tavalla.

Pohjoismaiden neuvostossa olin jäsenenä viime kaudella ja sain siellä esitellä tätä suomalaista kansalaisaloitejärjestelmää, jota toki ihailtiin tavallaan siinä, että on hienoa, että ihmiset voivat osallistua demokratiaan tuomalla ajatuksia ja tärkeitä nostoja. Tulisiko meillä olla Pohjoismaiden välillä tämmöinen yhteinen kansalaisaloitejärjestelmä, ja millä tavalla voisimme Pohjoismaiden sisällä myös kehittää demokratian toteutumista?

Sadan allekirjoituksen kerääminen lakialoitteeseen on äärettömän iso urakka, ja olisi kyllä tärkeää myös, että valiokunnissa sitten käsiteltäisiin näitä kansanedustajien tekemiä lakialoitteita, koska näin myös meidän äänestäjämme ja kansalaiset toivovat ja aina odottavat, että kun hyviä ideoita lähtee eteenpäin, ne myös käytäisiin läpi. Mutta monesti käy niin, että sadankin edustajan allekirjoittama lakialoite jää sitten ministeriön lausunnon jälkeen sinne mappi ö:hön, että se ei etene, mutta kansalaisaloite kuitenkin tulee aina tänne saliin keskusteltavaksi. Elikkä se on erittäin tärkeitä, että se käsitellään valiokunnassa ja sitten tulee vielä tänne saliin keskusteltavaksi, ja silloin se kansalaisaloitteen kaari sulkeutuu.

16.51 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Tynkkynen aiemmin esitteli lakialoitettaan toisen puheen yhteydessä, ja siinä tähän tämän kansalaisaloitteen allekirjoituksen ikäraja oli tiputettu 16 vuoteen, ja kun tässä edustaja Kivirantakin mietti tätä määrää, niin jos näin tehtäisiin, niin tietenkin tämä määrä varmasti pitäisi myös kasvattaa siitä 50 000:sta johonkin enempään, jos tämä aktivoisi nuoria enemmän.

Mutta edustaja Juvonen kiinnittää mielestäni erittäin tärkeään asiaan huomiota. Mehän keskustelemme pääsääntöisesti yleisellä tasolla kansalaisaloitteesta tai vaikka näistä allekirjoittajamääristä ja niin edelleen, mutta on oikea huoli, minkälainen teho on niin kansalaisaloitteella kuin lakialoitteellakin, ja heittäisin pohdittavaksi seuraavan ajatuksen: Esimerkiksi Yhdysvalloissa näitä lakihankkeita viedään eteenpäin vaalien yhteydessä. Siellä samassa yhteydessä, missä äänestetään vaikka omaa edustajaa kongressiin, saatetaan äänestää vaikka jonkin tiehankkeen rahoituksesta. Siellä on erittäin paljon tavallaan asiaa samassa yhteydessä, [Arto Satosen välihuuto] ja nämä kansalaisaloitteet ja lakialoitteet voisivat olla sellaisia, joita voisi tässä yhteydessä sitten samalla hyödyntää ja käyttää hyväksi, ja jotka mahdollisesti sitten johtaisivat myös toimenpiteisiin. Tietenkin näissä sitten pitäisi alustavasti valmistelu hoitaa niin hyvin, että näitä asetettaisiin vastakkain ja tavallaan vain parhaat ehdotukset sitten olisivat ylipäätään mahdollisia. Koska muutenhan kuka tahansa osaa osoittaa määrärahaa johonkin tiettyyn hankkeeseen, mutta että ne ovat talouspoliittisesti perusteltuja ja mahtuvat raamiin ja niin edelleen, niin tässä on tietenkin aika paljonkin teknistä sovellettavaa. Mutta se voisi olla yksi sellainen. Joka tapauksessa ihmiset ovat hyvin aktiivisia niin presidentinvaaleissa kuin eduskuntavaaleissakin, niin miksi emme samassa yhteydessä ottaisi sitten kantaa myös muihin asioihin. Ehkä tämä kansalaisaloite sopisi siihen tilanteeseen kaikkein parhaiten.

16.53 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Jos oikein muistan, niin tämä yksi kansalaisaloite, joka törmäsi tällaisiin teknisluontoisiin ongelmiin, liittyy ampuma-asetelakiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

Tällainen muistikuva minulla on — jos kollegoja on siitä valiokunnasta, niin varmaan muistavat myös. Että näitä teknisiäkin ongelmia on.

En itse ainakaan haluaisi myöskään verrata näitä kansanedustajien lakialoitteita ikään kuin toiminnallisesti kansalaisaloitteeseen. Molemmille pitää antaa ikään kuin oma arvonsa, ja sen arvon tietenkin pitää olla korkea. Erityisesti tässä kansalaisaloiteasiassa pitäisi pystyä varmistamaan, että kansalaisaloitteen laatijalla on tosiasialliset mahdollisuudet tehdä sellaista kansalaisaloitelaadinnan teknistä osaa, joka sitten eduskunnassa ei törmää joihinkin teknisiin muutoseikkoihin.

Mutta tästä sadan kansanedustajan lakialoiterajasta: Käsittäakseni eduskunnassa ei kuitenkaan ole mitään vakiintunutta sääntöä tälle sadan rajalle niin, että se saisi asiallisemman käsittelyn kuin lakialoitteet, jotka on pienemmällä määrällä kirjoitettu. [Arto Satosen välihuuto] Pitäisinkin ihan tarpeellisena — joskaan en halua laajentaa keskustelua nyt lakialoitteeseen, mutta sanon kuitenkin — ja tärkeänä, että lakialoitteet allekirjoitusmäärästä riippumatta saisivat aina jonkunlaisen huomion. Meillä eduskunnassa liian usein lakialoitteet ovat pöydällä piipahtamassa ja eivät ikään kuin synnytä sitten laajempaa poliittista keskustelua. Salikeskustelussa illalla kyllä saa huomion, mutta sitten kun arki koittaa ja asia saapuu valiokuntaan, niin asia usein hautautuu meidän omiin prosesseihimme.

Sanon tämän sen takia, koska tästä sadan rajasta on syntynyt tähän eduskuntaan hieman tällainen myytti, että sadan allekirjoituksen jälkeen vasta annetaan asialle ikään kuin se riittävä huomio. Minä en pidä sitä ihan hyvänä, koska meillä edustajillakin on vähän erilaisia tapoja kerätä näitä nimiä lakialoitteisiin. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Sinänsä hyviä lakialoitteita voidaan laatia sellaisenkin edustajan toimesta, joka ei ihan kaikkia pöytiä kierrä tai ei pysty lyhyellä puheenvuorolla, hissipuheella vakuuttamaan kollegaa, että allekirjoitapa tämä lakialoite. Meillä on hyviä aloitteita, määrät allekirjoittajissa vaihtelevat, ja ennen kaikkea pitää tarjota kansalaisille — joita mekin edustajina olemme — hyvät mahdollisuudet toteuttaa hyvää lainsäädäntöesitystä.

16.56 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloitejärjestelmä on itse asiassa aika paljon muuttanut tätä eduskuntakeskustelua [Mika Kari: Kyllä!] ja käytäntöjä ja tuonut tänne saliinkin suoraan sellaisia keskusteluja, jotka eivät muutoin olisi tänne tulleet, ja jopa sitten päätöksentekoa ja lainsäädäntöä — ollaanpa siitä sitten oltu eri mieltä tai samaa mieltä. Itse kyllä myös hiukan kannan huolta siitä, onko samalla käynyt niin, että ikään kuin kansanedustajien lakialoitteiden painoarvo on vähentynyt ja jos ajattelemme tätä edustuksellisen demokratian kannalta, joka on kuitenkin se pohja ja perusta tässä meidän järjestelmässämme, niin kyllä jokaisen yksittäisenkin kansanedustajan kansanedustaja-aloitteella pitäisi todellakin olla suuri painoarvo ja huomioarvo, ja sen takia itsekin tänne saliin jäin tänään, että täällä on näitä kansanedustaja-aloitteita sitten myöhemmin vielä käsitellyssä.

Tätä 50 000:n rajaa pidän henkilökohtaisesti mieluummin liian matalana kuin korkeana — en olisi sitä ainakaan madaltamassa. On hyvä, että vain sellaiset hankkeet, joissa on varsin laajaa kannatusta väestön keskuudessa, jossa saadaan sitten niitä nimiä myös helposti aloitteen alle, tulevat tänne. Eli jos tätä merkittävästi madallettaisiin, niin kyllä tämä eduskuntatyö muuttaisi luonnettaan aivan huomattavasti, niin että en lähtisi tätä kyllä todellakaan enää madaltamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

16.58 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Räsäselle sen verran oikeaisen, että kun olen puhunut 10 000 nimen kansalaisaloitteesta eli kun kansalaisaloitteelle on saatu 10 000 nimeä, niin se ei tarkoita sitä, että sitä 50 000 allekirjoituksen rajaa madallettaisiin. Se johtaisi toisen tyyppiseen käsittelyyn. Minun ajatukseni on, että se menisi valtioneuvostolle, eli ministeri vastaisi siihen samalla tavalla kuin hän vastaa kansanedustajan kirjalliseen kysymykseen, eli se ei kuormita eduskunnan työtä — ministeriön työtä kylläkin.

Mutta palaan siihen, minkä edustaja Kari ja edustaja Räsänen molemmat toitte esille: tämän kansalaisaloiteinstituution suurin merkitys on siinä, että kansalaisyhteiskunnan tasolta voidaan nostaa poliittiseen keskusteluun — vakavaankin poliittiseen keskusteluun — asioita, jotka kansalaiset kokevat tärkeiksi. Se on sen suurin merkitys. Me nostamme teemoja, jotka ehkä eivät tahdo poliittisen järjestelmän kautta saada tilaa mutta tulevat nyt kansalaisten kautta tähän meidän yhteiselle foorumillemme keskusteltaviksi.

Yhdyn myöskin teidän näkemykseenne siitä, että tuo lakialoitteiden tekeminen täällä eduskunnassa toivottavasti ei sitten kärsi tästä, koska kyllä, kun me teemme näitä lakialoitteita, ne tehdään vakavalla mielellä ja että se on edustuksellisen demokratian instituutio, jota me edustamme, ja niihin pitäisi suhtautua kunnolla. Minä en usko, että edustaja Kari halusi vähätellä sitä, että olen juuri saanut sata allekirjoitusta tähän lakialoitteeseen, [Mika Kari: Päinvastoin!] vaan todennäköisesti sitä, että myöskin pienemmälle määrälle pitäisi saada kunnan käsittely tänne, ja sitä samaahan edustaja Räsänen kannatti, ja toivon, että puhemieskin kirjaa tämän huomioon tässä keskustelussa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kaikki kirjataan, puheenvuorot.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 57/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.